

Bruksela, dnia 10 lipca 2008 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 31/2008

NOWE INICJATYWY KOMISJI EUROPEJSKIEJ:

- ⇒ **PAKIET SPOŁECZNY** oraz wchodzące w jego skład:
- ⇒ **DYREKTYWA W SPRAWIE TRANSGRANICZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ**
- ⇒ **DYREKTYWA W SPRAWIE OCHRONY PRZED DYSKRYMINACJĄ POZA MIEJSCEM PRACY**

1. PAKIET SPOŁECZNY - Komisja proponuje odnowioną agendę społeczną, aby wzmocnić pozycję obywateli w Europie XXI wieku

W dniach 2-3 lipca Komisja przedstawiła kompleksowy i ambitny pakiet inicjatyw stanowiący nowe zobowiązanie w zakresie europejskiego modelu społecznego. Połączono w nim szereg dziedzin polityki, przyjmując zintegrowane podejście do spraw społecznych. Pokazuje on, w jaki sposób UE może przyczynić się do tworzenia możliwości, otwierania dostępu i działania zgodnego z zasadą solidarności poprzez podejmowanie inicjatyw, których celem jest wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy, rozwoju kształcenia i umiejętności, zwalczanie dyskryminacji, wspieranie mobilności, a także podejmowanie starań o wydłużenie życia i poprawę stanu zdrowia Europejczyków. Celem odnowionej agendy społecznej jest wzmocnienie praw obywateli UE i wyposażenie ich – a przede wszystkim ludzi młodych – w narzędzia umożliwiające dostosowanie się do szybkich zmian otaczającego ich świata, następujących pod wpływem globalizacji, postępu technologicznego, starzenia się społeczeństwa oraz zjawisk takich, jak niedawny wzrost cen żywności i ropy oraz zachwianie rynków finansowych. Agenda ma również pomóc tym, którym radzenie sobie z tymi zmianami sprawia trudności.

Niemal trzy tygodnie po fiasku referendum w Irlandii, które odebrano jako oznakę braku zaufania obywateli do Unii, Komisja Europejska reklamuje pakiet jako „odnowioną agendę społeczną, która wzmocni pozycję obywateli w Europie XXI wieku”.

„Społeczny wymiar Europy nabrał w ostatnich latach ogromnego znaczenia” – powiedział przewodniczący Komisji Europejskiej José Manuel Barroso. „Jest on nieodłącznym elementem strategii lizbońskiej UE, której celem jest pobudzenie

wzrostu gospodarczego i zapewnienie Europejczykom lepszych miejsc pracy. Europa potrzebuje nowoczesnej agendy społecznej, dostosowanej do szybkich zmian gospodarczych i społecznych oraz zwiększającej możliwości, dostęp i solidarność wśród obywateli UE. Sukces gospodarczy przynosi korzyści społeczne, a przedstawiony dziś przez Komisję pakiet opracowano z myślą o tym, aby nikogo one nie ominęły i aby wszyscy mogli czerpać korzyści z dobrej koniunktury w Europie.”

„Europejczycy są zaniepokojeni wpływem globalizacji na ich miejsca pracy i ryzykiem popadnięcia w ubóstwo” – dodał komisarz ds. społecznych Vladimír Špidla. Są też świadomi, że życiowe szanse zbyt wielu ludzi są nadal ograniczone z powodu dyskryminacji. Miejsca pracy są likwidowane, ponieważ międzynarodowa współpraca rad zakładowych nie jest skuteczna. Wspólne działania UE mogą nadać dodatkową wartość staraniom o podwyższenie poziomu życia podejmowanym na poziomie krajowym.”

Za działania w sferze społecznej odpowiedzialność ponoszą przede wszystkim państwa członkowskie, dlatego muszą być one podejmowane jak najbliżej obywateli, na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Na cele związane z polityką społeczną państwa członkowskie przeznaczają około 26% PKB (dane z 2005 r.), podczas gdy USA – 15%, a Japonia – 17%. Wydatki te mogłyby być jednak lepiej ukierunkowane i bardziej wydajne. UE skutecznie uzupełnia działania na szczeblu krajowym i ułatwia współpracę w sferze zarządzania zmianami społeczno-gospodarczymi. W ramach walki z ubóstwem, UE pomaga w koordynowaniu starań mających na celu wsparcie aktywnej integracji, w tym integracji na rynku pracy, zapewnienie opłacalności pracy oraz stworzenie możliwości uczenia się przez całe, szczególnie tym, którzy są w największym stopniu wykluczeni z rynku pracy. Komisja dba również o to, aby zasady dotyczące jednolitego rynku i konkurencji ułatwiały świadczenie dostępnych i trwałych usług społecznych wysokiej jakości, w tym usług przedsiębiorstw z sektora ekonomii społecznej (np. spółdzielni, zobowiązań wzajemnych).

Opierając się na dotychczasowych znaczących osiągnięciach europejskiego modelu społecznego, w tym w dziedzinie swobodnego przepływu pracowników, odnowiona agenda społeczna dostosowuje unijną politykę do nowej sytuacji społecznej i nowych trendów w taki sposób, aby nie naruszyć fundamentalnego celu europejskiego modelu społecznego, którym jest: tworzenie harmonijnych i spójnych społeczeństw, opierających się na zasadzie integracji i przestrzegających fundamentalnych praw w ramach zdrowej, społecznej gospodarki rynkowej. Fundamentalnymi zasadami odnowionej agendy społecznej są równe możliwości, dostęp i solidarność. Szczególny nacisk – w odpowiedzi na obawy Europejczyków – położono w niej na umacnianie praw jednostek i umożliwianie im pełnej samorealizacji oraz na pomaganie tym, którzy nie są w stanie samodzielnie wykorzystać swojego potencjału.

Ambitne cele „agendy” nie oznaczają, że UE podejmie działania w nowych dziedzinach społecznych. Odpowiedzialność za nie ponoszą bowiem przede wszystkim kraje członkowskie. Komisja Europejska podkreśla, że to dobrze, bowiem „działania te muszą być podejmowane jak najbliżej obywateli, na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym”.

Przyjęta w dniu 2 i 3 lipca odnowiona agenda społeczna jest pakietem obejmującym w sumie 19 inicjatyw (głównie o charakterze niewiążącym) w dziedzinie zatrudnienia i spraw społecznych, edukacji i młodzieży, zdrowia, społeczeństwa informacyjnego i spraw gospodarczych. Priorytety inicjatyw są następujące:

1. Lepsza przyszłość: dzieci i młodzież
2. Inwestowanie w ludzi: zarządzanie zmianami
3. Dłuższe życie w dobrym zdrowiu
4. Walka z dyskryminacją
5. Rozwój instrumentów polityki
6. Kształtowanie działań na arenie międzynarodowej
7. Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym

Komisja przedkłada np. wniosek dotyczący przepisów, które wypełnią luki w obecnych ramach prawnych i zapewnią ochronę przed dyskryminacją ze względu na wyznanie lub poglądy, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, poza sferą zatrudnienia. Celem innego należącego do pakietu wniosku legislacyjnego jest ułatwienie pacjentom korzystania z systemu opieki zdrowotnej w innych krajach europejskich. Inny wniosek to nowelizacja przepisów o europejskich radach zakładowych (istniejących w 820 największych europejskich firmach).

Ponadto w pakiecie przedstawiono poglądy Komisji na to, jakiego rodzaju szkół potrzebuje Europa w XXI w., a także analizę zagadnień związanych z kształceniem i integracją społeczną dzieci migrantów oraz raport o sytuacji Romów w UE. Odnowiona agenda społeczna została poprzedzona szerokimi konsultacjami społecznymi, rozpoczętymi przez Komisję w 2007 r. Ich celem było uchwycenie zmian, jakim podlega obecnie sytuacja społeczna w Europie. Szczegółowe informacje o oczekiwaniach obywateli UE w odniesieniu do ich sytuacji społecznej za 20 lat przedstawia opublikowane w dniu 2 lipca najnowsze badanie Eurobarometru. Z przedstawionych przez KE wyników sondażu wynika, że połowa (49 proc.) Europejczyków przewiduje, że za 20 lat ich życie będzie gorsze niż obecnie. 38 proc. spodziewa się poprawy. Na tle tej unijnej średniej, wielkimi optymistami są obywatele nowych krajów członkowskich, w tym Polacy: 62 proc. oczekuje poprawy, a tylko 23 proc. - pogorszenia ich sytuacji życiowej.

2. DYREKTYWA W SPRAWIE TRANSGRANICZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ

W ramach odnowionej agendy społecznej Komisja przyjęła 2 lipca br. wniosek w sprawie dyrektywy mającej ułatwić stosowanie praw pacjentów europejskich w odniesieniu do transgranicznej opieki zdrowotnej. Komisja przyjęła także komunikat dotyczący poprawy współpracy między państwami członkowskimi w tym obszarze. Europejski Trybunał Sprawiedliwości wydał kilka jednoznacznych wyroków potwierdzających wynikające z Traktatu UE prawo pacjentów do korzystania z opieki zdrowotnej w innych państwach członkowskich oraz do zwrotu jej kosztów w swoim kraju. Mimo to utrzymują się wątpliwości, co do powszechnego stosowania zasad wynikających z tego orzecznictwa. Wniosek Komisji ma na celu wprowadzenie pewności prawnej w tej kwestii. Wychodzi on również naprzeciw prośbom ze strony Parlamentu Europejskiego i Rady Ministrów UE o konkretną inicjatywę prawodawczą Komisji dotyczącą transgranicznej opieki zdrowotnej, ściśle dostosowaną do specyfiki sektora opieki zdrowotnej i uwzględniającą jego szczególny charakter. Ponadto wniosek w sprawie dyrektywy tworzy solidne

podstawy do uruchomienia ogromnego potencjału europejskiej współpracy w celu poprawy wydajności i efektywności wszystkich systemów zdrowotnych w UE.

Europejska komisarz ds. zdrowia **Androulla Vassiliou** powiedziała: „Celem tego wniosku jest ustanowienie jasnych zasad, na jakich pacjenci mogą wykonywać swoje prawa do transgranicznej opieki zdrowotnej, przy jednoczesnym wprowadzeniu pewności prawnej dla państw członkowskich i podmiotów świadczących opiekę zdrowotną. Dyrektywa zapewni gwarancje jakości i bezpieczeństwa opieki zdrowotnej w Unii, a także będzie wspierać współpracę między systemami zdrowotnymi, mającą na celu poprawę dostępu do opieki specjalistycznej.”.

Cele dyrektywy

Przyjęcie dyrektywy przez Radę i Parlament Europejski umożliwi stworzenie jasnych ram prawnych transgranicznej opieki zdrowotnej. Oto, co przewidują jej najważniejsze przepisy:

- Pacjenci mają prawo korzystać z opieki zdrowotnej za granicą i uzyskiwać zwrot jej kosztów do takiej kwoty, jaką otrzymaliby we własnym kraju. Dyrektywa jasno określi sposób korzystania z tych praw, m.in. przewidując, jakie ograniczenia mogą być nakładane przez państwa członkowskie w odniesieniu do korzystania z opieki zdrowotnej za granicą, a także ustalając poziom finansowania takiej opieki.
- Państwa członkowskie są odpowiedzialne za opiekę zdrowotną świadczoną na ich terytoriach. Pacjenci powinni mieć pewność, co do tego, że leczenie, z którego skorzystają w innym państwie członkowskim, podlega regularnie monitorowanym standardom jakości i bezpieczeństwa, opartym na dobrych praktykach medycznych.
- Dyrektywa ułatwi współpracę europejską w dziedzinie opieki zdrowotnej. Będzie ona stanowić podstawę wspierania rozwoju europejskich sieci referencyjnych, łączących, na zasadzie dobrowolności, wyspecjalizowane ośrodki w różnych państwach członkowskich. Taka współpraca może potencjalnie przynieść duże korzyści pacjentom, ułatwiając im dostęp do opieki wysokospecjalistycznej. Rozwiązania te mogą być użyteczne także z perspektywy systemów zdrowotnych, gdyż usprawnią one efektywne wykorzystanie zasobów, na przykład poprzez łączenie zasobów związanych z leczeniem rzadkich chorób.
- Kolejną dziedziną, w której współpraca na poziomie europejskim może bezsprzecznie przynieść wartość dodaną, jest ocena technologii medycznych. Wniosek w sprawie dyrektywy przyczyni się do ograniczenia nakładania się i dublowania prac w tym obszarze, sprzyjając w ten sposób efektywnemu i wydajnemu wykorzystaniu zasobów.
- Zintensyfikowane zostaną również działania w dziedzinie e-zdrowia. W technologiach informacyjno-komunikacyjnych tkwi ogromny potencjał w zakresie poprawy jakości, bezpieczeństwa i efektywności opieki zdrowotnej. Komisja już teraz wspiera istniejące projekty w zakresie e-zdrowia w takich dziedzinach, jak specjalistyczne wsparcie dużych szpitali dla małych lokalnych placówek, udzielane na odległość. Brakuje jednak wspólnych formatów i standardów, które mogą być wykorzystane pomiędzy różnymi systemami i różnymi krajami. Dyrektywa pomoże w ich wprowadzeniu.

Potrzeba działania

Do ożywienia dyskusji o transgranicznej opiece zdrowotnej, a szczególnie o „mobilności pacjentów”, przyczyniły się wyroki Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w tej kwestii, wydane w szeregu spraw dotyczących mobilności indywidualnych obywateli różnych państw członkowskich. W wyrokach wydanych w tych sprawach Trybunał konsekwentnie orzekał, że pacjenci mają prawo do zwrotu kosztów opieki zdrowotnej, z której skorzystali w innym państwie członkowskim, a którą mogliby otrzymać we własnym kraju.

Kontekst

Opieka zdrowotna została wyłączona z zakresu dyrektywy 2006/123/WE dotyczącej usług na rynku wewnętrznym. Rada i Parlament zwróciły się do Komisji o zajęcie się kwestiami dotyczącymi transgranicznej opieki zdrowotnej w osobnym instrumencie. W celu jednoznacznego określenia problemów występujących w dziedzinie transgranicznej opieki zdrowotnej Komisja przeprowadziła konsultacje publiczne. W większości spośród 280 otrzymanych odpowiedzi wyrażano poparcie dla takiej czy innej formy działań Wspólnoty w dziedzinie opieki zdrowotnej, łączących elementy legislacyjne z praktycznym wsparciem współdziałania europejskich systemów zdrowotnych. Opinie te posłużyły Komisji jako podstawa do opracowania przyjętego przez nią projektu dyrektywy.

3. DYREKTYWA W SPRAWIE OCHRONY PRZED DYSKRYMINACJĄ POZA MIEJSCEM PRACY

Komisja przyjęła wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie ochrony poza miejscem pracy przed dyskryminacją ze względu na wiek, niepełnosprawność, orientację seksualną, religię czy przekonania. Nowa dyrektywa zagwarantowałaby równe traktowanie w dziedzinie ochrony socjalnej (w tym zabezpieczenia społecznego i ochrony zdrowia), edukacji, dostępu do towarów i usług oferowanych powszechnie na zasadach komercyjnych oraz dostarczania takich towarów i świadczenia takich usług (w tym również w zakresie mieszkalnictwa). Obecnie unijne prawo zakazuje jakiegokolwiek dyskryminacji tylko w miejscu pracy. Ponadto obowiązują dyrektywy w sprawie równego traktowania kobiet i mężczyzn oraz zakazu dyskryminacji ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne. Badania Eurobarometru wskazują, że zdecydowana większość Europejczyków popiera wprowadzenie takich przepisów: 77% z nich popiera środki chroniące przed dyskryminacją w edukacji, a 68% – w zakresie dostępu do towarów i usług.

„Prawo do równego traktowania jest prawem fundamentalnym, a jednak miliony ludzi w UE nadal muszą na co dzień zmagać się z dyskryminacją. W chwili obecnej nawet prawodawstwo wspólnotowe nie zapewnia w pełni sprawiedliwego traktowania, chroniąc przed dyskryminacją poza miejscem pracy wyłącznie ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne. Musimy zagwarantować równe traktowanie na wszystkich płaszczyznach”, powiedział Vladimír Špidla, komisarz ds. zatrudnienia, spraw społecznych i równości szans. „Środki, jakie proponujemy, są wyważone i rozsądne, zapewniają pewność prawną zarówno dla przedsiębiorstw, jak i dla użytkowników towarów i usług, a jednocześnie nie kolidują ze szczególnymi wymogami poszczególnych sektorów oraz z krajowymi praktykami.”

Biorąc pod uwagę, że w niektórych państwach członkowskich ochrona przed dyskryminacją już w tej chwili funkcjonuje w bardzo szerokim zakresie, przyjęty wniosek stworzy równe reguły gry dla całej UE. Parlament Europejski już wielokrotnie wzywał do przyjęcia takiego wniosku obejmującego wszystkie kraje UE, a w grudniu 2007 r. szefowie państw i rządów wezwali państwa członkowskie do zintensyfikowania wysiłków na rzecz walki z dyskryminacją.

Dyrektywa zakazuje bezpośredniej i pośredniej dyskryminacji oraz molestowania, a także wiktymizacji. Dla osób niepełnosprawnych niedyskryminowanie oznaczać będzie ogólnodostępność, jak również zasadę „racjonalnych usprawnień”, która jest już stosowana w obowiązującym prawodawstwie europejskim. Dyrektywa nie zawiera jednak przepisów, które nakładałyby na dostawców usług nieproporcjonalne obciążenia. Uwzględnia się w niej bowiem wielkość i środki danego przedsiębiorstwa, jak również jego charakter, szacowany koszt, cykl życia towarów i usług oraz możliwe korzyści ze zwiększenia dostępu dla osób niepełnosprawnych. Dyrektywa dotyczy tylko tych osób prywatnych, które prowadzą działalność gospodarczą.

Państwa członkowskie zachowają również prawo do utrzymania środków w zakresie świeckości państwa lub statusu i działalności organizacji religijnych. Dyrektywa w żaden sposób nie wpłynie na ogólnie akceptowane praktyki, takie jak zniżki dla osób starszych (np. w komunikacji miejskiej czy muzeach), czy też ustanawianie ograniczeń wiekowych w dostępie do niektórych towarów (np. zakaz sprzedaży alkoholu młodzieży) ze względów ochrony zdrowia publicznego. Aby zagwarantować skuteczność proponowanych środków, krajowe organy ds. równości będą zapewniały porady dla ofiar dyskryminacji, a organizacje społeczeństwa obywatelskiego będą również miały możliwość wspierania ich na drodze procedur sądowych i administracyjnych.

- **Grupa ekspertów rządowych i odnowione zobowiązanie w zakresie prawnej ochrony praw indywidualnych**

Przyjęty wniosek dotyczący dyrektywy stanowi część nowego, szeroko zakrojonego podejścia w zakresie polityki niedyskryminacji, również przyjętego przez Komisję. Powstało ono w nawiązaniu do roku 2007, który był Europejskim Rokiem Równych Szans dla Wszystkich. W komunikacie „Niedyskryminacja i równość szans: odnowione zobowiązanie” przyznano, że ochronie prawnej praw indywidualnych musi towarzyszyć pozytywna i aktywna promocja niedyskryminacji i równości szans. Określono w nim również kluczowe dziedziny, w których niezbędny jest dalszy postęp zarówno na poziomie unijnym, jak i krajowym. Należą do nich: walka z dyskryminacją różnego rodzaju, dalsze pogłębianie świadomości problematyki dyskryminacji, uwzględnianie kwestii niedyskryminacji w polityce, działanie pozytywne i gromadzenie danych. W komunikacie tym zapowiedziano również ustanowienie nowej grupy ekspertów rządowych w celu polepszenia dialogu między państwami członkowskimi na temat polityki niedyskryminacji. W komunikacie przyznano także, że grupą, która podlega stałej dyskryminacji indywidualnej i instytucjonalnej oraz daleko idącemu wykluczeniu społecznemu, są Romowie.

- **Uzupełnienie**

Zgodnie z opublikowanym badaniem opinii publicznej z dnia 3 lipca br. obywatele UE uważają, że zjawisko dyskryminacji nadal jest powszechne, dotyczy to szczególnie dyskryminacji ze względu na orientację seksualną (51%), niepełnosprawność (45%), wiek i wyznanie (po 42%). Co trzeci Europejczyk zetknął się w ciągu ostatniego roku z dyskryminacją lub molestowaniem, a 48 % uważa, że w walkę z tym problemem angażuje się niewystarczające środki. Wyniki wcześniejszego badania, przeprowadzonego w lutym 2008 r., wskazują, że zdecydowana większość obywateli UE (od 68 do 77%) widzi potrzebę ustanowienia specjalnych przepisów chroniących przed dyskryminacją poza rynkiem pracy.

Jednocześnie w nowym sprawozdaniu Komisji na temat przepisów UE dotyczących równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy wykazano, że w większości krajów UE przepisy te zostały już skutecznie wdrożone. Pomimo, że w kilku przypadkach przyjęte w roku 2000 akty prawne wprowadziły innowacyjne koncepcje, wiele państw członkowskich zdecydowało się pójść o wiele dalej niż wymagała tego unijna dyrektywa.

- **Zasada proporcjonalności i subsydiarności a dyrektywa**

Przyjęcie dyrektywy będzie wymagało jednomyślności w Radzie UE (w tym przypadku Parlament Europejski wydaje tylko niewiążącą opinię). Nie jest to przesądzone, bowiem od dawna zastrzeżenia do dyrektywy zgłaszają Niemcy. Przy czym wcale nie chodzi o sprzeciw wobec zakazu dyskryminacji - raczej o zasadę, że walka z nią jest domeną krajów członkowskich a nie UE, a także o obawę przed dużymi kosztami dla przedsiębiorstw (by np. zapewnić wszędzie dostęp dla niepełnosprawnych).

Aby wyjść naprzeciw tym obawom KE podkreśliła w projekcie, że **walka z dyskryminacją będzie respektowała zasady proporcjonalności i subsydiarności (pomocniczości), to znaczy, że prawo unijne stosuje się tylko tam, gdzie nie wystarcza prawo krajowe.** „Środki, jakie proponujemy, są wyważone i rozsądne” - zapewnił Vladimír Špidla. Dyrektywa nie obejmuje prawa rodzinnego, więc nie narzuca krajom członkowskim żadnych rozwiązań w zakresie związków homoseksualnych, czy adopcji przez nie dzieci. W praktyce będzie oznaczać, że kelner nie będzie mógł odmówić w restauracji obsługi pary homoseksualnej, zaś agencja ubezpieczeniowa – odmówić ubezpieczenia niepełnosprawnemu wybierającemu się na wycieczkę. By uniknąć wysokich kosztów, nie będzie jednak obowiązku, by wszystkie lokale gastronomiczne były wyposażone w podjazdy dla wózków inwalidzkich – bo choć ma obowiązywać zasada „równego dostępu”, to tylko w myśl tzw. racjonalnych usprawnień. Takie rozwiązanie – tłumaczyli eksperci KE – mogłoby być uznane za „nieproporcjonalne”. Uwzględnią się bowiem wielkość i środki danego przedsiębiorstwa, jak również jego charakter, szacowany koszt oraz możliwe korzyści ze zwiększenia dostępu dla osób niepełnosprawnych. Podobnie firmy ubezpieczeniowe będą mogły różnicować warunki niektórych swoich usług w zależności od wieku klientów. Ponadto, ponieważ dyrektywa dotyczy tylko działalności komercyjnej świadczonej powszechnie, prywatna osoba (pod warunkiem, że nie prowadzi działalności gospodarczej) wynajmująca swoje mieszkanie będzie mogła odmówić np. homoseksualiście lub studentowi. Nie będzie tego jednak mogła zrobić agencja nieruchomości.

Ponadto, dyrektywa wprowadza tylko minimalne standardy ochrony, więc kraje członkowskie będą miały swobodę, aby pójść dalej w walce z dyskryminacją, gdzie uznają to za stosowne.

W myśl dyrektywy, kraje zachowają prawo do utrzymania zasady świeckości państwa a także zagwarantowania specjalnego statusu związków wyznaniowych, Kościołów i organizacji religijnych (w tym szkolnictwa wyznaniowego). Dyrektywa w żaden sposób nie wpłynie na ogólnie akceptowane praktyki, takie jak zniżki dla dzieci i osób starszych (np. w komunikacji miejskiej czy muzeach), czy też ustanawianie ograniczeń wiekowych w dostępie do niektórych towarów (np. zakaz sprzedaży alkoholu młodzieży) ze względów ochrony zdrowia publicznego.

Oređowniczka dyrektywy na forum PE, deputowana holenderskich Zielonych Kathalijne Buitenweg wyraziła zadowolenie z propozycji. „To krok w walce z dyskryminacją w Europie. Jestem jednak zaniepokojona wyjątkami dotyczącymi specjalnych form edukacji, co może oznaczać, że np. homoseksualista nie zostanie przyjęty na chrześcijański uniwersytet. To nie do zaakceptowania” – powiedziała.

- **Ustawa antydyskryminacyjna a Polska – Komisja Europejska ponagla Polskę w sprawie ustawy antydyskryminacyjnej**

Komisja Europejska upomniała Polskę za niewystarczające przepisy w dziedzinie równości płci i walki z dyskryminacją. Rząd kończy teraz prace nad projektem odpowiedniej ustawy o równym traktowaniu. Chodzi o unijną dyrektywę z 2004 roku o równym traktowaniu kobiet i mężczyzn, która zakazuje bezpośredniej i pośredniej dyskryminacji ze względu na płeć. Zakazuje ona również molestowania seksualnego. Termin jej wprowadzenia minął w grudniu zeszłego roku, ale KE w wydanym 26 czerwca komunikacie twierdzi, że wciąż nie dostała informacji z Polski o przedsięwziętych krokach.

„Dyrektywa ta odgrywa podstawową rolę w realizacji jednego z celów Unii Europejskiej, jakim jest przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć. Została jednogłośnie zatwierdzona przez państwa członkowskie. Cel unijnych dyrektyw nie może być jednak osiągnięty, jeśli nie są w pełni i właściwie transponowane do prawa krajowego” - oświadczył komisarz ds. równości szans Vladimir Špidla. „Informacja o implementacji ustawy została wysłana do Brukseli przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej” - zapewniają w Brukseli polskie źródła dyplomatyczne. Przyznają jednak, że obecny stan prawny w Polsce nie jest w pełni zgodny z przepisami dyrektywy.

Jak podkreśla Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotychczas w Polsce poza Kodeksem Pracy nie ma regulacji, która zakazywałaby dyskryminacji ze względu na płeć, a także wiek, pochodzenie społeczne, wyznanie, orientację seksualną itp. Zakaz dyskryminacji istnieje w Konstytucji RP, ale ponieważ nie ma do niego przepisów wykonawczych, trudno było skutecznie bronić się przed dyskryminacją.

Projekt ustawy antydyskryminacyjnej, nad którą prace trwały dwa lata, zaaprobował już Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów. Ma ona nie tylko zapewnić zgodność polskiego prawa z unijnymi przepisami w dziedzinie równości płci - będzie o wiele szersza i bardzo szczegółowa. Gdy wejdzie w życie, każdy, kto poczuje się

dyskryminowany, będzie mógł, w zakresie przewidzianym w ustawie, dochodzić swych praw w sądzie cywilnym i domagać się odszkodowania. Co do zasady to sprawca będzie musiał udowodnić, że jego zachowanie nie było dyskryminujące. Fakt dyskryminacji zgłaszany będzie policji.

KE dała Polsce dwa miesiące na powiadomienie o krokach w związku z zastosowaniem dyrektywy. Jeśli uzna odpowiedź za niezadowalającą, grozi skierowaniem sprawy do unijnego Trybunału Sprawiedliwości w Luksemburgu. Podobne ostrzeżenia dotyczące z wprowadzeniem dyrektywy dostało już kilkanaście krajów UE.

Opracowała:
dr Magdalena Skulimowska¹

¹ Na podstawie własnych materiałów, komunikatu Komisji Europejskiej i informacji prasowych PAP.